

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 10. hod. Expedicí se nachází v obchodnictví musikalii k „Beethovenu“ u Roberta Veita v Nových alejích č. 116. Kdo všechna čtyři čtvrtletí odebere, obdrží praemii.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl. 1 zl. půll. 2 zl., celor. 4 zl. rak. č. S poštou: čtvrtl. 1 zl. 15 kr., půll. 2 zl. 30 kr., celor. 4 zl. 60 kr. rak. čísla. Pro státy německé: půlletně 1 tol. 10 nov. gr., celoročně 2 tol. 20 nov. gr.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou a s roční praemií.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

10. února.

Nakladatel:

Robert Veit.

Pobídnutí k tanci.

Honem děvy, čilé děvy

Sem kde hudba hraje,

Kde o smutku žádný neví,

Vše jen rozkoš ssaje,

Kde i stárec v kole zmizí

Valčík k tanci když pobízí:

La la la la!

Jste tak mladé, jste tak hezké,

Plné živé vnady,

K tomu ještě děvy české,

Ty si skočí rády —

Hle jak valčík čtveračivý

Se stařenou dělá divy.

La la la la!

Honem děvy bez zdráhání

Honem k hochům spějte,

Nechte všeho upejpání —

Ruku na bok dejte —

Jedna — dvě — tři — v kolo s kraje!

Dokud ještě valčík hraje.

La la la la!

Sm.

František Benda.

Životopisný nástin. Podává K. Petr Kheil, jun.

(Dokončení.)

Po smrti Grauna r. 1771 stal se Benda královským koncertním mistrem a doprovázel krále po 40 let při jeho cvičeních na flétnu, na nížto v tom čase as 50.000 koncertů přebral. Již mnoho let neslyšel svět kouzelné tony jeho houslí; neboť byv mrtvicí raněn, nebyl s to na housle hráti.

Jsa vysokého stáří sklesl v temný hrob skonav dne 7. března 1786 v Postupíně na sešlost těla v 77. roku svého stáří.

Benda zanechal nám mnohých skladeb, dílem koncertů, symfonií atd. v rukopisu, z kterých v Paříži 12 sol pro housle, v Berlíně pak solo pro flétnu vyšlo. Po jeho smrti vyšly u Kühnla v Lipsku: „Études de Violon, ou Caprices. Oeuv. posth. Liv. I., II.“ a „Exercices progress. pour Violon Liv. III.“ kteréž by žádnému houslistu chyběti neměly.

Benda byl tvůrcem vlastní houslové školy v Německu, která se ode všech tenkrát stávajících značně lišila.

Slovutný Dr. Burney praví v 3. díle svých cest o Bendovi: „Jeho způsob hraní nebyl ni Tartiniho, ni Somise, ni Voraciniho, ni jiného známého náčelníka hudební školy, byť to jeho zvláštní, jež dle vzoru vytvořil, kterýž mu znamenití pěvci poskytl.“

Hiller píše ve svém životopise Bendy (str. 49): „Jeho zvuk na houslích byl jeden z nejkrásnějších, nejplnějších, nejčistších a nejpříjemnějších. Měl všechnu potřebnou sílu v rychlosti, výši a ve všech jen možných těžkostech nástroje a věděl v pravý čas jich používat. Ale spanilá kantilena byla to, kamž jej jeho náklonnost s nejskvělejším výsledkem vedla.“

Benda oženil se brzy; děvče, jež na svých cestách s Löblem znáti se naučil, stalo se jeho chotí. Z jeho čtyř dcer vyučoval dvě ve zpěvu a vycvičil je na zpěvačky, ony se vdaly, jedna za ředitele hudby Reichardtem, druhá kapelního mistra Wolffa. Také jeho dva synové, Bedřich, Vilém, Jindřich (n. 1745, † 19. červ. 1814) a Karel Heřman (nar. 2. břez. 1748) byli výteční houslisté, oba v hudebním sboru krále Bedřicha II. Co otec rodiny byl Benda výborný, štedrý k chudým rodičům a sourozencům, laskavý k ženě a dětem. Jsa vysokého stáří ještě se upamatoval vděčně na slepého žida Löbla, jež jeho vzorem byl a jež za zakladatele svého štěstí držel.

Benda vzdělal, co se v královské pruské kapelle nacházel, mnohé výtečné houslisty, totiž: svého mladšího bratra Josefa, své dva syny Bedřicha Viléma, a

Karla Jindřicha; Kristiana Jind. Körbitze, Jana Augusta Bodinusa, Ludv. Pitschera, Adama Veichtnera, C. W. Ramnitze, Bed. V. Ruszta, Jana V. Mathiese atd. *)

Úvaha o hudbě chrámové zvláště na venku.

(Poradní čtení okresu Mnichovo-Hradištského.)

Podává Josef Tonder.

(Pokračování.)

Jestli to věru nemilé, přijdouce z jedné osady třeba dosti blízké, a jsouce svým panem kolegou požádání, bychom přisedli k varhanám, a provázeli píseň nám dosti známou, že často v polou sloky ustoupiti musíme, pozorujíce, že píseň sice co do slov nám známá, ale její cantus firmus liší se ve svých modulacích daleko od oné nám povědomé. Mimo to podlehá mnohá z kostelních písní dvěma i více nápěvům; odkudž tedy ta různost a barvitost melodií? — vždyť je nápěv od jednoho skladatele? —

Přiznejme se, že z velké části nedávni předkové naši a po nich i my vinu toho na sobě nesem; nebo neznajíce authentických tonin církevních, a od dětinství svého jen moderními barvitými toninami se obírajíce, zalíbilo se jim a po nich nám mnohou starou, avšak velmi dobrou píseň přetvořiti a ji libeznějším, uchu lahodnějším nápěvem opatřiti, čímž se její prvotný ráz setřel a ona se stala — pouhou písničkou. Nicméně přispěli k tomu i varhaníci.

Jak dobře, praví pan spisovatel oné úvahy na str. 3, že mnozí z varhaníků, neznajíce čtverohlasní harmonii, vyhledávají musejí snadnějších, ale spolu nepříhodných akkordů, čímž ovšem každý chorál, ba každá píseň od své původnosti a ryzosti se vzdaluje.

Mnozí z varhaníků hledají oblibu i v tom, že chtí na varhanách ukázati svou technickou zručnost tím, když hodně neohrabaných, melodických běhů — laufů — při průvodu písně nadělati mohou, aneb když místo krátké mezihry kus variace, aneb třebas i kus finale z některé polky vpletou.

Neplecha taková děje se zvláště v posvátném čase vánočním. Tu kde se mají nápodobovati prosté zvuky pastýřů Betlemských, kde má tonická souvislost v jednoduchých vážných harmoniích kráčetí aneb v krátkých imitacích uváděti se má sbor nábožných věřících v toninu písně: tu slyšíme nezřídka kus valčíka a jemu podobné. Ano musím vyznati, že mi bylo při takové

*) Český románopisec pan E. Herold napsal o Fr. Bendovi pěknou povídku v Lumíru 1856. R.

příležitosti slyšeti kus kvapíku, který mne tak hořkostí naplnil, že jsem odešel z místa a bezděky mi napadla myšlénka: „Kéž ti možná totéž učiniti, co Spasitel náš učinil prodávacům v chrámu Jeruzalemském!“ A takovýto varhanodráč chce se jmenovati varhaníkem, kde by ani měchotlapem jmín býti nezasluhoval. — Že takovýto hráč svým hráním zpívajících jen mate, a tak znenáhle i nápěv ruší, jest na bíledni.

Tuť by opět nemálo přispěl dobře zřízený, přiměřenými před- i mezihrami opatřený notový kancionálek, z něhož by se každý chorál pravidelně doprovázeti nechal. *)

Co p. spisovatel o instrumentální hudbě chrámové pověděl, nedá se vyvrátiti, ale spíše potvrditi.

Než i tu třeba povšimnouti si překážek, jaké se při provozování instrumentálních skladeb chrámových na venku takřka vůbec naskytují.

Ve větších městech, kde jak choralisté, taktéž instrumentalisté od chrámu placeni bývají; jakož i na mnoze vzdělaností a dokonalostí svou našich venkovských převyšují; ano, kde snad i sbory zpěvácké pozůstávají, tam může řediteli kůru býti snadné, úloze své dostáti. Avšak jinak jest při farních chrámech v menších městečkách a vesnicích; tu nám jest se spoléhati pouze na obětavost hudebníků hospodních, na mnoze ještě dosti špatných. Že by tito, nejsouce za to od nikoho placeni, z lásky křesťanské ochotně spolupůsobili, nechť se nikdo nenaděje; nebo za našich dob nalezneme málo lidí, aby z lásky, byť i samému Bohu, něco učinili. **) A chtěl-li by učitel, co ředitel kůru, někdy nějakou neznámou skladbu, u př. mši zkoušeti, tu by mu prospělo, kdyby vždy alespoň vědérko ječmenového vývaru v zásobě míti mohl, aby hudebníci své rozeschlé pišfaly navlažiti mohli, nebo tu i podotknouti sluší, že na venku takřka na žádném kůru žádného jiného nástroje nenalezneš, krom jedny nebo dvoje, lečjaks slátané housle, někde též kus hadry potažené basy, někde i polnici — památku to po někdejším „Landwehru“ — a bubny. Pak ovšem hudebníci přinuceni jsou svých hospodních nástrojů hudebních chrámu zapůjčiti, a je s sebou k službám Božím bráti.

Že za dnů našich, bez malé výminky, hudbě jen ti se učí, kteří si ní živnost vydobývati chtějí, zkušenost každodenní osvědčuje, a tím, že strunní nástroje i z hospod a tančireň vytisknuty jsou, na jejich místo dechové hřmotiči vstoupily, ubývá i chrámům nejpotřebnějších hudebníků, totiž houslistů a basistů.

*) I tu již poněkud vyhověno paně Försterovým: „Katolický varhaník!“

**) Viz poznamenání red. Kralodvorského školníka na rok 1857, str. 113.

Za dřívějších dob, kde se vysoce postavené osoby hudby ujímaly a o její zvelebení pečovaly, bývalo ne-zřídka vyděti po městečkách naší milé vlasti na kůru šest až osm i více dosti sběhlých houslistů, mezi nimi i mnohého váženého měšťana i úředníka.

(Pokračování.)

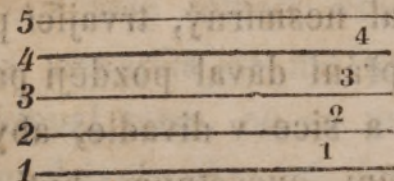
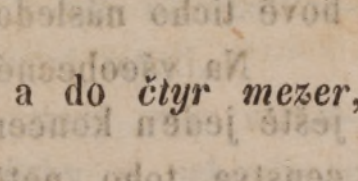
Návod ku zpěvu, ohledem na národní školy.

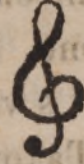
Podává J. L. Zvonář.

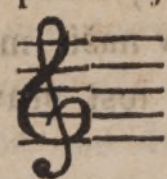
(Pokračování.)

Noty a klíč.

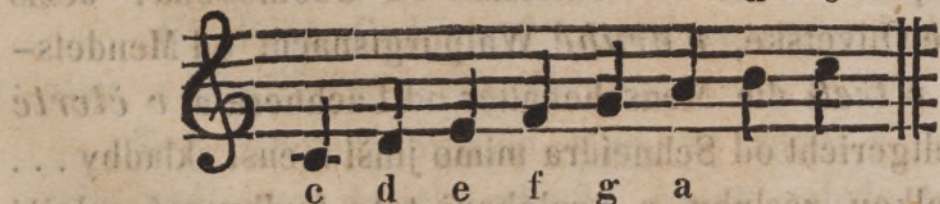
Nota jest viditelné znamení tonu, jako jest písmeno viditelné znamení hlásky neb zvuky; vyhlíží co oblice bud vyplněné neb prázdné . Nota sestává z hlavy a nožky, a ukazuje nejen, který ton se má zpívat, nýbrž i také jak dlouho má který ton trvat! Aby se mohla však notou výška tonu naznačit, píšou se noty dílem

na pět linií a do čtyř mezer,

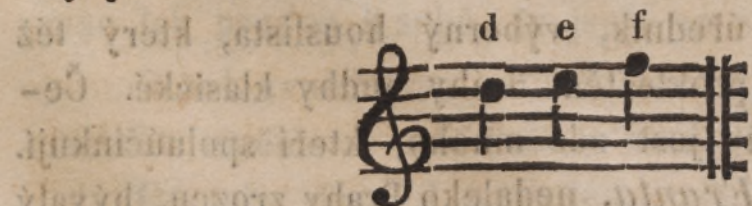
jež se mezi těmito liniemi nacházejí, dílem i nad i pod ně. Linije ty se počítají od zdola na horu. Noty dostávají jména podle jistého znamení, které se nazývá klíč. Klíče takové jsou vůbec tři, a sice C, G a F-klíč, který se na každou z těch pěti linií postaviti může. Nota, jež se na tu samu linii postaví, co stojí klíč, nese jméno klíče. Nám postačuje G-klíč se stálým

místem na druhé linii:

Napišem-li si naši stupnici v notách, bude takto vyhlížet:

Nejbližší vyšší notu *d* bychom napsali na čtvrtou od té nejbližší *e* mezi čtvrtou a pátou, a na poslední by přišlo druhé *f*:

První dvě noty *c, d* stojí pod hlavními liniemi; a sice *c* na první přidané, *d* mezi první přidanou a první hlavní linií. Taktéž můžeme ještě nad hlavní

linije noty psáti. Zde bude na první přidané *a*, a mezi pátou hlavní a první přidanou *g*.

Více not do výšky nepotřebujou dívky znát. Do hloubky jim může učitel ještě *h a g* vštípit, obmýšlí-li zpěv časem ve dvou hlasech předsevzít, v kterých případy by se potřeba těchto třech tonů mnohdykrát ukázala. Neobmýšlí-li to ale, postačí když se naučí dívky notám

Rovněž tak nebude třeba, aby učitel dívky více klíčům a jinému než G-klíči učil; neboť se nyní skoro všeobecně pro lidské hlasy — vyjmouc bas — noty v tomto klíči píšou, a klíč tento dítkám velmi vhod přijde, učí-li se některé z nich později na housle hráti neb na kterýs jiný nástroj housti, pro nějž se noty v tomto klíči píšou.

Že učitel dítkám i jiným způsobem noty vpraviti může, o tom nepochybujeme.

Zároveň co se dívky noty jmenovat učí, vysvětlí učitel jak se noty z ohledu svých trvání rozeznávají. Z prvu může vzít čtvrtěni, pak půlové a celé, a později osmerky a šetnáčky, a uvede na to všecka až posud zpívaná jen písmenami psaná cvičení v noty, i předevezme všelijaká cvičení v jmenování not. Může se to stát tím způsobem, že napíše jednu řadu not a nechá od dítek jména jich vyhledat, po druhé napíše zase řadu notových jmen, a nechá je notami naznačiti. Prospěšné i dítkám zábavné bude, když je nechá učitel také hned noty psát, a když jim bude dávat malé úlohy. K tomu poslouží nejlépe asi čtyry takty z některé jednoduché písně ze školního zpěvníčku, které učitel jen písmenami napsav, od dítek v noty uvést a pak takto vypracovanou úlohu zpívat dá. Cítí-li se učitel dost schopný, může i sám kratičké melodie složit a je jen písmenami napsat; umí-li u dítek zvědavost vzbudit, budou se oni jistě chtít přesvědčit, jak ta melodie v notách vyhlíží a jak zní. Ano může jít ještě dále; může vyvolat některé dítko a uložit mu, aby na zdař Bůh nějakou řadu písmen napsalo, které pak od jiného v noty uvést a od ostatních zazpívat dá, ať už to vypadne jakkoliv. Učitel bude mít při tom příležitost poukázat na tu okolnost, že nejsou noty jen na zdař Bůh sestaveny, nýbrž že musejí být sestaveny dle jistých pravidel, mají-li dát srozumitelnou a příjemnou melodii; míníme že tím předejde mnohému předsudku, který se byl u toho neb onoho dítko vloudil. Že se ostatně mnoho času něčím takovým trávit nebude, nýbrž že se to spíše jen jaksi k oddechu dítek předevezme, a to jen proto, aby nabyt učitel příležitosti o něčem vážném,

jako jest k. př. skládání hudby, promluvit, a tak vědomosti dítek nepřímou cestou rozmnožit, nebudeme musít zvlášť podotýkat. Nedospělý učitel by byl, kdoby si neuměl zjednat příležitost o té neb oné důležité věci promluvit, obmezený ve svých náhledech by byl, kdo by chtěl podobný prostředek k rozmnožování vědomostí dítek sobě svěřených popírat.

(Pokračování.)

Z Břetislavi.

(Pressburg.)

Hudba kostelní a skladby českých komponistův. Koncert A. Dreyschocka — oratoria — Pánové P. J. Heiller, Th. Edl, — T. Jachimovský. — Franta a Chalupa.

S jakou dychtivostí časopisy české, oznamující nám pokroky a události vlasti naší, vždycky očekáváme, může jen ten posoudit, komuž určeno osudem, by vzdálen od svých milých krajanův žil, a za tou příčinou doufám, že i dopisy z dálky, tykající se vlastenských umělcův a skladeb vítány budou.

Tri hlavní předměty mne zvláště k tomuto listu pohnuly: *Vitáskovo* Requiem, *Veitova* mše a koncert našeho světoznámého proslulého krajana Alexandra *Dreyschocka*.

Zdejší *jednota kostelní hudby*, která již přes 20 roků chvalně oučinkuje, zná také skladby českých umělcův oceniti. Minulého roku na dušičky dávalo se zde *Vitáskovo* Requiem (jindy se dávalo Mozartovo neb Eyblerovo) velmi zdařile a došlo všeobecného soucitu i uznání. Při této produkci oučinkovali také *Čechové*, kteří zvěčnělého, proslulého mistra osobně znali, jeho skladby v otčině zpívali neb hráli, a kteří se slzavýma očima o ctihodném starečku a minulých časech hovořili s tím přáním, by se o tom nějaká zpráva do milené vlasti zaslati měla, jichžto citům zde vyhověti chci.

Veitova mše provozovala se zde na sv. Štěpána po *páté* — a vždy se více líbí. Obsazení a vyvedení bývá ale také vždy velkolepé. Kde šest kontrabassů v kostele zazní, kde vše ostatní souměrně obsazeno jest a kde každý se vynasnaží pod zprávou obezřetného ředitele pana Josefa *Kumlíka* své úloze dostáti, tam se lze dobrého výsledku nadíti. Pan ředitel *Kumlík*, též dobrý komponista, vyznamenán velkou zlatou medailí a s takto o této mši se prohlásil: „Kdo tak zbožné city hudbou vyjádřiti umí, ten zajisté předobré srdce, ušlechtilou povahu, výborné vlohy a nesmírné umění míti musí; toto dílo jest nejlepší z nových časův, které jsem slyšel.“ — Sluší ale podotknouti, že se zde jen klasické skladby provozují. Beethoven, Cherubini, Eybler, Haydn,

Hummel, Mozart, Mehul, Mendelssohn, Seyfried a t. d. jsou zde zastoupeni.

Co nejdříve uslyšíme zde též *šestou mši* V. E. *Horáka*, na kterouž se těšíme. Přáli bychom si též mši od *Krejčího*, *Kolešovského* — *Maška* a t. d. zde poslechnouti, ale naše přání nedá se hned vyplnit, an se mnohé hlasy pět neb šestkrát opsati musejí, což s nemalými jest spojeno výlohami. Časem ale i toho se dočkáme.

První koncert dával zde Alex. *Dreyschock* 21. listopadu m. r. v sále pana Schmidta. Už to svědčí o slavné pověsti jeho, že dva dni před koncertem žádné místo více k dostání nebylo. Slyšeli jsme od něho ten večer sonatu od Beethovena Op. 10. číslo 3. D dur, nocturnu od Chopina, jeho saltarellu, jeho allegro appassionato na 4 ruce, kteréžto poslední s ním hrála slečna Serafina Vrabélyova, Mendelsohnovu i jeho vlastní píseň přádelní, a rhapsodie hongroise od Liszta. Popisovati toto čarovné přednesení — bylo by tolik, jako vodu do Dunaje nositi. Každý z této vybrané společnosti bál se při provedení adagia tak říka dýchatí — a na to hrobové ticho následoval nesmírný, trvajícím potlesk a volání.

Na všeobecné přání dával později pan *Dreyschock* ještě jeden koncert a sice v divadle, aby větší díl obecnstva toho potěšení oučastným býti mohl. Divadlo bylo naplněné, a týž výjev nadšení a všeobecného zanícení jako v prvním koncertu stal se i zde. Hrál Beethovenovu sonatu pathetique, fugu od Bacha, několik kusův své vlastní skladby, a k posledu, an potlesku konce nebylo, improvisaci na *maďarskou* píseň; tu dosáhlo roznícení nejvyššího stupně. Na tento večer nikdy nezapomenu. Pan L..., rada vrchního soudu, též Čech — pravil s vážností v naší mluvě k okolostojícím krajanům: Takový muž jest pravá chloub a čest celého národu!

Ročně se dávají zde čtyry akademie přispívajícím oudům spoiku pro hudbu kostelní. V *první* na květnou neděli provozovalo se oratorium od Beethovena: Ježíš na hoře Olivetské, v *druhé* Walpurgisnacht od Mendelssohna, v *třetí* die Menschenalter od Lachnera a v *čtvrté* das Weltgericht od Schneidra mimo jinší menší skladby...

Velkou zásluhu o zvelebení této hudby má zdejší kanovník a městský farář, vel. pan P. *Heiller*, jemu po boku účinkují p. Th. *Edl*, měšťan a obchodník, nevšední pianista a velký znatel — jakož i pan Titus *Jachimovský*, c. k. úředník, výborný houslista, který též mnoho přispěl k prokřesťení dráhy hudby klasické. Čechův a Moravanův jest zde mnoho, kteří spoluúčinkují. Tak na př. pan *Franta*, nedaleko Prahy zrozen, bývalý plukovní kapelník, nyní co kapelník hudby městské. Jeho dvě dcery jsou výborné pěvkyně; starší zpívá sopran a mladší alt a potěšení jest, je poslechnouti; dva synové,

těž výteční houslisté a vůbec v hudbě dobře vycvičení. P. *Chalupa*, měšťan, vůbec vážený a vzdělaný muž, kontrabassista při divadle, žák pražského konservatoria, který s velkou úctou a vděčností na svého p. profesora *Hraběte* a jiné pány zpomíná; foukací nástroje jsou většinou v rukou Čechův.

H ä n d e l.

Novella.

(Pokračování.)

Byl to náš velký maestro *Caldara* se svou andělskou dceruškou *Biankou*, jenž tenkrát na své umělecké cestě Německem po silnici okolo mého domova jel. Půl Evropy hlásalo slávu tohoto velkého muže a outlá ruka jeho dcery upustila na můj hořící obličej několik listů onoho stromu, jenž u nás jako zde vavřík co význak slávy, nesmrtelnosti platí.

Švihnutí bičem pohnulo kočár, na uěmž krásná *Bianka* vedle svého otce seděla, k rychlejšímu běhu a ona zmtzela m. z očí; nikoli však z mé obrazotvornosti! Co *Musa* vstoupila do mé nadšené mysli.

Rychle vklouzl jsem, co se můj starý otec v raním spánku nacházel, do mé komůrky a uchopiv se houslí počal jsem hrát. Mé srdce překypělo takým nekonečným bolem nad mou nemohutností a toliko žalné tony prýštily se z houslí mých; jemná elegická trudnost kvílela ze strun a hluboký bol skučel v ostrých tónech. Hrál jsem ustavičně, prsa má zdály se býti přeplněny nevýslovnými city. Cítil jsem ještě dotknutí se dubového listí, jež z rukou *Biančiných* na mé líc upadlo a mé přeplněné srdce jinými tony se vyjadřovalo; byly sladké, jemné, lyrické, jásající; radost hupkovala jásavě ze strun, zvuky z poklidné mé duše houpaly se blaženě na perutích cherubínů. Zlatá budoucnost zářila v mém srdci a já ji pozdravil jásacími tony čisté lásky a věřící důvěry.

„Co děláš, *Bedřichu*?“ volal za mnou laskavý můj otec, v jehožto očích se slzy třpytily.

Toto zvolání vytrhlo mne ze snění a téměř bez sebe padl jsem do jeho náruče. Avšak nebylo to mdloba unavenosti, jež mne sklíčila; byl to výlet mé duše do radosti pozdějších dnů, v nichžto jsem hejřil.

„Mé dítě, mé drahé dítě!“ vzlykal otec a přitiskl mne tak prudce k sobě, že jsem ze své mdloby procítl.

Otče! zvolal jsem, viděl jsem jej, viděl jsem onoho velkého umělce a — a krásná *musa* byla s ním!

Od toho dne žil jsem jen umění, dovedl jsem již lecos a jsem nyní zde, bych ještě něco většího dokázal. Vidím jej, vidím ji, kteřížto ve mně posvátnou ideu probudili a jsem — šťasten!

Dokončiv své vypravování zvedl oslavený mladík své slastičné oči k nebesům a zpozoroval teprv nyní *Caldaru* a *Bianku*, kteřížto poslední polovici *Händlova* vypravování s nímým účastenstvím poslouchali. Mezi tím se setmělo; avšak neobyčejný plamenný ruměnc na *Händlových* lících a jemu odpovídající červenost na obličej naproti stojící *Bianky* — něžné tyto duše rozuměly si obapolně a oba se zarděli nad neočekávaným poznáním — poskytl v této temnosti dosti vítané světlo otci, jenž stranou s úsměchem uspokojným naslouchal.

Večer byl nevýslovně krásný. Jemné zvonění, zvěstující „*Ave Maria*“ dodalo celku slavnostního nadzemského rázu. Velký počet lidí dostavoval se od nějakého času na obyčejné místo procházek.

Také umělci opustivše hostinec vmísili se do směsu procházejících se lidí.

Šťastná náhoda přivedla *Händla* k *Biance*. I podal jí svou ruku a oba kráčeli dlouho mlčíce pohromadě, neboť srdce každého překypovalo nevýslovnými city a žádný nedůvěřoval si mlčení druhého přerušiti. Kdo byl šťastnější než *Händel*! Bylť mu po boku, visela na jeho paži, ona, již tak horoucně miloval, ona, kterážto v jeho nadšené duši již od dětinství co vtělená *musa* se vznášela, ano pro kterouž se po celý svůj život umění věnoval, noce obětoval, ona, pro nižto mnoho hodin bez oddechu u pulpitu stál, a s železnou pilností a vytrvalostí pracoval. Její dech dotkl se jeho líc; drželť její ruku ve své a patřil jí pln čisté, zbožné lásky do krásných očí. Bylť blažen!

Též *Bianka* těšila se z toho, že s oslaveným jinouchem ruku v ruce procházeti se mohla. Její duch zaměstnával se ještě dosud čarokrásnou hrou, jižto se mladý umělec dnešního odpoledne vyznačil. Vážilať si ho vždy vysoko; avšak dle toho, co ho v chrámě sv. *Marka* slyšela, zdál se jí býti bytostí vyššího druhu, bytostí, kteréžto se jen obdivovati a klaněti můžeme; i bála se, jak se napotom vyjádřila — své pozemské oči k božskému jinouchu pozvednontí.

„Proč jste tak tesklivá, drahá přítelkyně?“ přerušil konečně *Händel* mlčení.

„Jak se můžete ještě tázati?“ odvětila *Bianka* tiše; „dojal jste nás všechny tak hluboce, že jsme byli téměř bez sebe zanícením nad vaším vznešeným přednesem.“

„Tedy byla *Bianka* potěšena mou hrou? O, já blažený!“ zvolal *Händel* a tiskl prudce ruku její. *Bianka* odvětila, tušíc jen lásku bratrskou, tisknutí sesterskou vroucností.

„Potěšena?“ pravila nyní *Bianka*. „Jak chudé to slovíčko, kteréž se dostává každému kejklíři za jeho umělé kousky. Nadšena, do nebe povznešena jsem byla! O, *Händle*, vy jste veliký umělec a což krásnějšího, přechodný muž!“ (Pokračování.)

FEUILLETON.

Z Prahy.

Starovské divadlo. Dne 2. února spatřili jsme opět jednu ze starších oper francouzské školy; byla to *Zampa neb nevěsta z mramoru*. Text její zpracován jest dle F. Elemenreicha od Kupelwiesera, hudba pak od F. Herolda. Nežli něco bližšího o hudbě samé promluvíme, vizme krátký obsah této opery: V nádherné síni paláce velkoobchodníka Lugano, nedaleko městečka Melazo v Sicilii, očekává Kamila, obklopena jsouc dívkami, které ji svatebními šperky okrašlují, Alfonsa de Monzu, svého snoubence, až tento přijde milence své sděluje, že Zampa, všem hrůzný mořský loupežník, od otce jejího jat a sem odvezen býti má. Po celý čas svého vyprávění obrácen jest jeho zrak na mramorovou sochu opodál stojící i ptá se Kamily o původu jejím. Kamila sděluje mu krátký životopis panny, k jejíž účtě zde socha vytesaná a potsavená hyla. Jmeno její *Bianka* požívalo zvláštní úcty u šlechticův vlášských, avšak jen jeden z nich stal se jí milným. Tento oloupiv její nevinnost opustil ji. Po šestnáct dlouhých let čekala na jeho navrácení, však jej více spatřiti neměla! — Alfonso, důstojník Sicilský, pozná v onom svůdci svého vlastního bratra, avšak zamlčí jej Kamile a odejde přípravy k svatbě uspořádat. V tom, sotva dechu popadaje, přikvapí sem *Dandolo*, klíčník zámecký, a vypravuje o zakukleném muži, který se jej po příčině jeho spěchu tázal. Když *Dandolo* zakuklenci sdělil, že ke knězi pospíchá, který Kamilu s Alfonsem oddati má, odporoval tomu neznámý, neb on sám prý zruší slavnostní hodování. Sotva klíčník slova tato dořekl, vešel onen zakuklencec *Zampa* do síně a podal Kamile psaní od otce jejího, kterýž jí v něm prosí, by jej ze zajetí loupežníka *Zampy* vykoupila. Kamila táže se neznámého, pakli *Zampa* v zajetí se nachází a co činiti má, by otce svého vysvobodila. *Zampa* poroučí jí připraviti v této síni skvostnou hostinu a hrozí jí zároveň usmrcením otce jejího, pakli jej komukoliv vyzradí. Kamila přísahá tak učiniti, načež odejde příkaz *Zampův* vykonat. Na znamení dané lesním rohem přikvapí sem při veselém zpěvu houf *Korsarů*. *Zampa* sdělí jim, že jest zde pánem, dcera velkokupcova jeho milenkou, což tímto hodováním potvrzuje. *Daniel Capuzzi*, důstojník *Korsarů*, upozorní svého heitmana na sochu *Bianky Manfredi*, kterouž byl jednou zradil. *Zampa* postaví se před svou bývalou milenkou, prosí ji s úsměskem, by vyjasnila svou tvář a odpustila svému milému choti, s nímž ona zítřejšího dne svatbu slaviti bude. Klíčník oznamuje *Zampovi* vůli Kamily, která s ním si mluvití žádá. Heitman však nežli odejde, chce dříve svatební prsten soše s prstu stáhnouti. Jaká hrůza pojímá loupežníky! — Socha pozdvihla ruku vzhůru, jak by přísahati chtěla pomstu nevěrníkovi. (1. dějství.) (Dokončení budoucně.)

— Pan Ant. Benevic a prof. Jul. Goltermann nastoupí po velkonocích uměleckou cestu a za tou příčinou vypověděli službu u zdejšího stavovského divadla.

— Ředitelství německého Peštanského divadla engažovalo pro divadelní orchestr následující hudebníky z Prahy: pana *Brücknera*, soukromého žáka pana prof. *M. Mildnera*, p. *Hamerlu*, fletistu a soukromého žáka

pana prof. *Eisera*, dále žáky zdejšího konservatoria: pana *Kindla* (2. housle), p. *Chrse* (violu), pana *Kubra* (lesnici).

— Ku prospěchu kapelníka pana *Ed. Tauwitz* budou v stav. divadle v češtině provozovati některé úryvky z oper a sice jak doslycháme, bude se dávatí čtvrtý akt z *Hugenott*, druhý z opery „*Němá z Portici*“ a třetí z opery *Lucia*. V úryvkách těchto budou účinkovati pánové: *Bachmann*, *Strakatý*, *Schwarz* a slečna *Prauseova*.

— Třetí koncert *Cecilské* jednoty bude se dne 16. února odbývatí. Program jest zajímavý; obsahujet koncertní ouverturu od *F. Hillera*; jásací ouverturu od *K. M. Webra*, *Frühlingsbotschaft* pro sbor a orchestr od *N. Gade* a úryvky z *Loreley* od *Mendelssohna*, skladbu od *Gadea* a umírajícího pěvce od *L. Zvonaře*.

— Letošní koncert ku prospěchu akademického čtenářského spolku bude zajisté jeden z nejzajímavějších. Uslyšíme ouverturu k operě „*Život za Cára*“ od genialního *M. Glinky*, ouverturu k tragedii „*Alexej*“ od *L. Procházky*, 26. lipna sbor od *K. Slavíka*, český sbor od *Vil. Blodka*, pak solové kusy, přednesené od *F. Pivody*, nadané pianistky *B. Svobodovy* a výtečné virtuosky na housle, slečny *Rosa d'Or*.

— Pan *Josef Förster*, adjunkt varhanického ústavu, vydá na subskripci velmi důležité dílo: *Praktické vyučování hře na varhany*, jež všestranného účastenství zasluhuje. Zovou se tedy tímto uctivě všickni páni učitelé, varhaníci a vůbec přátelé hry na varhany, aby se tohoto podniknutí zúčastnili. Dílo toto, jenž pouze původní skladby obsahovati bude, vyjde v šesti sešitech za 2 zl. 40 kr. rak. čísla, každý sešit o sobě za 50 kr.; po vyjití celého díla se cena zvýší. Sběratelé obdrží na deset exemplářů jedenáctý zdarma. První sešit nachází se již v tisku a obsahuje 20 dvouhlasových manualních cvičení pro obě dvě ruce; pak 20 dvouhlasových vět pro každou ruku o sobě. Ke všem cvičením je připojeno kladení prstů, jakož vůbec celé dílo je opatřeno aplikaturou manuální a pedální. Náklad tohoto díla vede obchodnictví v musikaliích *Roberta Veita* „u *Beethovena*“ (číslo 116—II), jakož přijímají předplacení všecka knihkupectví a obchodnictví v musikaliích.

Z Nového Bydžova. (Historie zdejšího zpěváckého spolku.) (Dokončení.) Smutný pohled to poskytuje každému milovníku hudby, an pohlízet musí na zmírající bujarou sílu a lásku hudební, na chradnoucí spolek, z jehož českých písní se každý i sprostinký vesničan radoval. Čím však lze opět pozvednouti zabředlý spolek zdejší? Krátká bude odpověď naše na tuto dle poněkud pohledu takřka nemožnou opravu: methodické vyučování ředitelovo a vřelé účastenství ze strany údův. Ano, to jsou ty dva pevné sloupy, o něž se existenci zdejšího spolku a zpěvu opírá, chráníc se před strašným pádem. Ředitel musí nahlédnouti, v čem pokrok vázne, kde třeba bude špatné kořeny vymístit a rozumné a spolu i praktické hudební vzdělání zpěvákům zaopatřit, by tak

lehčeji k cíli pravé dokonalosti kráčet mohli. K dosažení toho a k zlepšení a pozdvižení hudebního vzdělání zpěvákův nutno nevyhnutelně vyučování theorie, aby se i zpěv český v tomto městě výše vyvinouti mohl nad města jiná. Bůh dá, že to půjde, a však ne bez tíže, an zdejší obyvatelstvo malé známosti má o národnosti a velmi málo se stará o hlavní směr svých duševních sil s ohledem na svou milou vlast! — — Nebudeme se obírat s touto slabou stránkou města Bydžova a přikročíme raději k druhému pramenu, který svadlý spolek opět občerstviti může. Tentýž záleží v pravidelně ustanovených dnech ku cvičení a jich úplné navštěvování. Pakli ale na každé cvičení jen několik milovníků hudby se sejde, by se buď zpěvem obveselili, neb prázdné místo obsadili, aneb i konečně se scházeli, poněvadž jim to povinnost káže a jich pořádku to odporuje, — pak je marná snaha učitelova a všeliké jeho vřelé vyučování na zmar přichází, neboť vyučující se neustále po zadu zůstávají. Je nám srdečně líto, že tak často jsme velmi nuznou návštěvu spatřiti museli! — Konečně upozornujeme pana ředitele, by se všemožně postaral o volbu dobrých a českých zpěvů, ne však rozličných otřepaných, bezcenných písniček, které pro svou sluchu lahodící myšlenku tak čestného místa při mnohém sestavování kusů ku programu zaujímají. Sborů, písní i orchestrálních skladeb má zajisté český národ hojnost, ano může se jimi honosit. Zdali by tedy v tomto případě zdejší spolek málo sbory neb jinými skladbami zaopatřen byl, nechť se obrátí na pana redaktora „Dalibora“, který jim zajisté v tom ochotně poslouží a sám se radovati bude z dobrého pěstování zpěvu českého v Bydžově. — K závěrečce však ještě podotknouti dlužno, by p. ředitel místo častých produkci, jichž počet by nejméně o polovičku ztenčit mohl, si raději methodického vyučování hleděl, což mnohem více k zdaru zdejšího spolku přispěje a lepšího ovoce přinese, než by se jináče očekávati dalo.

(-1*-) Z **Klatov**. (Taktovka pro kapelníka p. Klímu.) Jak už čtenářům těchto listů známo, získal si pan Frant. Klíma, c. k. vojenský kapelník, častým účinkováním v našich koncertech a akademiích, jež se ku prospěchu dobročinných účelův dávaly, nemalé zásluhy o naše město. Uznavše to zdejší milovníci hudby, překvapili tyto dni pana kapelníka Klímu tím, že mu překrásnou taktovku věnovali. Jest stříbrem kovaná; na dolejší konci jsou vyrytá slova česká: „Panu Klímovi milovníci hudby v Klatovech roku 1860“ a na hořejším jest zasazen krásný krystal. Práli bychom, aby tak šlechetného kapelníka a horlivého vlastimila každé město české mělo.

(V. N.) Z **Bosně**. Dne 26. ledna odbývala se první učitelská porada v Bosni, před kteroužto předseda veled. pan Josef Čermák, bisk. vikár a děkan Boseňský smuteční mši sv. za zvěčnělého nejvyššího školdozorce diecese Litoměřické, pana V. Karu obětoval. Veškeré učitelstvo okresu Mnichovohradištského provozovalo při slavnosti té vokální Requiem do C od Lablery a Animas od V. Horáka do Es. Vyznati musíme, že skladby tyto tak dokonale provedeny byly, že by jich mnohý vycvičený spolek zpěvácký po mnoha zkouškách sotva lépe provésti mohl, ač zde pro všeliké překážky před provedením jen jediná zkouška odbývati se mohla. Provedení skladeb těch svědčí o probuzení lepšího vkusu pro hudbu chrá-

movou, čehož hlavní zásluhu nese veled. pan vikár J. Čermák, který jsa milovníkem hudby, zvláště pak zpěvu, všemožně se o to zasazuje, by zpěv i hudba ve školách pěstovány a v chrámech důstojně provozovány byly. Aby však více jednoty a povšechného poznání lepších skladeb v okresu svém docílil, zřídil z učitelstva vikariatního jakýs spolek hudebnícko-zpěvácký, jehož úkolem jest, aby v poradách učitelských (jichž čtvero do roka jest) zdařilé skladby kostelní i jiné zpěvy zkoušel, je provozoval a o opravách hudby chrámové rokoval. Vedení a řízení spolku svěřeno jest jednomu z učitelů, panu J. Tonderovi, učiteli v Bakově, kterýž i poradcem vikariatním v záležitostech zpěvu a hudby chrámové jmenován jest. Spolek ten osvědčil činnost svou hned lonského roku tím, že při druhé poradě učitelské, odbývané v Bakově, Palestriniho I. mše do F, Graduale od Pitoniho a Offertorium od Orlanda dosti zdařile se provedly, při čemž nejen veškeré učitelstvo vikariatní spoluúčinkovalo, ale i sopranisté a altisté z vůkolí sem povoláni jsou. Máme za to, že to jistá cesta, dojiti cíle žádoucího. Že by vůbec takovéto spolky z učitelstva sestávající i jinde zříditi se daly, kde by v poradách učitelských mimo školské i tomuto neméně důležitému předmětu místa popráno býti mohlo, nikdo upírati nebude, komu poměry hudby chrámové na venku poněkud známy jsou.

Berlín. Královský dvorní zhotovitel nástrojů hudebních, Vavřín Künzel v Berlíně, vyzývá obecnost, by se účastnilo na výhře velkého kvintettu sestávajícího z 2 rozličných houslí, 2 viol a 1 violoncella. Cena jest 3000 tolarů. — Jelikož sotva kdo kvintett ten by koupil, jest jemu od královského pruského ministerstva loterie na tyto 4 nástroje a ještě jedno violoncello v ceně 200 tolarů a 1 houslí v ceně 100 tolarů, do 1. dubna 1860 dovolena. Počet losů jest 1500; cena každého 2 toлары. V pádu, kdyby se losy do toho času nerozprodaly, odloží se tah na 1. července 1860 pod dohlídkou královského úřadu. — První výhra jest kvintett v ceně 3000 tolarů, druhá výhra jest violoncello v ceně 200 tolarů, a třetí výhra jest violina v ceně 100 tol. — O slabé operě „Christině“ od hraběte Rederna vyjádřil se ostrovtipný kritik Kosak takto: Roku 1848 dělal lid v Německu kočičinu bohatýřům; r. 1860 děje se to naopak: bohatýři dělají kočičinu lidu. — Sleč. Marie Mösnerova, slavná virtuoska na harfu, koncertovala tu v divadle Viktoria s neslýchaným úspěchem.

Darmstadt. Ředitel dvorní hudby, pan C. A. Mangold, dokončil nové oratorium „Abraham“, kteréž na jaře provedeno bude.

Hamburg. Ruský celista C. Davidov účinkoval dne 20. led. v zdejším 124. filharmonickém koncertu a osvědčil cituplný přednes a velkou zručnost na svém nástroji.

Mohuč. Dne 24. ledna vystoupila tu pohostinská dvorní zpěvkyně sleč. Emilie Schmidtova, Pražanka, v operě „Židovka“ co Recha a docílila mohutného účinku.

Petrohrad. Hudební zdejší společnost vypsala cenu za nejlepší kantaty pro sbor a orchestr na Puškinovu báseň „Hostina Petra Velkého.“ Skladatel nejlepší kantaty obdrží co cenu zlatou medailii a 200 stříbrných rublů. Druhá cena sestává ze stříbrné medailie a 125 stříbrných rublů. Konkurovati mohou toliko ruští skladatelé.

V koncertě ku prospěchu pana K. Schuberta dávala se jeho slavnostní ouvertura a zpívala nevěř A. Lvova. Dotčenou ouverturu uspořádal vrchní vojenský kapelník pro velký slavnostní koncert, v němž 2000 hantboistů účinkovati bude.

Pešť. Komorní virtuos J. M. královny anglické, pan Ed. Reményi, houslista, dával dne 30. ledna v národním divadle první svůj koncert. Hrál Chopinův klavírní koncert pro housle, piano a orchestr uspořádaný, pak koncert od Mendelssohna a maďarské fantasie. Navzdor zvýšeným cenám byly místnosti přeplněny. Koncertista byl hned při vystoupení hlučně uvítán a po provedení první píesky žádala část obecenstva, by též kus opakoval; co zatím druhá část provedení národního pochodu „Rakoczy“ míti chtěla. Reményi započal oblíbený národní tento kus a byl hřmicím „Eljen“ (ať žije) přerušen. Tu zavzněl mohutný hlas: „Vstaňme a smekněme;“ a náhle se všichni ano i v ložích zvedli a Reményi započal na novo; avšak opět hlučný potlesk a Eljen přerušil jej tak, že umělec všeobecným nadšením dojat, sám slzeti počal, klobouk a nástroj odložil a několik minut nepohnut stnul. Konečně když vše utichlo, dohrál pochod ku konci. Ton p. Reményiho je velký a plný, vedení smyčce energické a technická sběhlost veliká. Na konci koncertu byl Reményi za výtečnou hru 10—12krát hlučně vyvolán.

(*) Z Paříže dne 26. ledna. (Dop. pův.) (Návštěva u R. Wagnera a jeho první koncert.) Nejpamátnějšího co mne v životě potkalo, jest návštěva u Rich. Wagnera. R. Wagner bydlí v rue Newton číslo 16, v domě, nádherným náradím ozdobeném, jehožto vstup malá zahrádka tvoří. Nemohu, i kdybych chtěla, ani dosti popsat jeho roztomilost a přívětivost, s jakouž nám Richard Wagner vstříc přišel. Jeho první otázka (a tu jsem mu v očích čtla) byla o jeho opere „Cola Rienzi;“ a měl velkou radost, když jsem mu řekla, že tato opera s velkým úspěchem v Praze provedena byla. Podstal p. Rich. Wagnera jest trudná jako jeho vzhled, a navzdor tomu, že železný tlak vyhnanství jej tíží, vyhlíží přec mladší než v skutku jest, a zdálo se mi, jako bych R. Wagnera již před lety byla znala. I pravil dále: Jedenáct let již tomu, co jsem vypovězen. Toto postavení musí konec vzíti. Nedalť jsem se odstrašiti a pracovat jsem dále. Chtěl jsem zde dát své opery provozovati, a však obtíže s překládáním textu a překážky všeho druhu ze všech stran mi v cestu kladené tomu zabraňují; i musím se s tím spokojiti, když v italském divadle několik úryvků ze svých oper provesti mohu. Jak rád bych se do Prahy podíval! Včera dne 25. ledna dával první svůj koncert a my jsme seděly v lóži blíže jeviště. Koncert měl skvělý výsledek. Rich. Wagner byl potleskem, několik minut trvajícím, přivítán a po každém provedení své komposicí hřmicí pochvalou a voláním obsypán. Úvod k „Tristanu“ byl výbuchem potlesku přehlušen. Nejvyšší vrchol po-

chvaly byl při pochodu z „Tannhäuseru“ a při jednom úlomku z „Lohengrinu.“ Jmeno „Wagner“ rozlehalo se po sále a samo nejsilnější fortissimo nesmírně obsazeného sboru a orchestru bylo přehlušeno jásotem Francouzů a hřmicím potleskem Němců. Celý orchestr tleskal též s nimi. Richard Wagner dosáhl svými skladbami triumf, jakéhož se snad ani Meyerbeerovi a jiným pánům nedostalo. A. Z.

— Druhý koncert Richarda Wagnera odbyval se dne 2. t. m. a dosáhl příznivého výsledku. — První koncert slavné pianistky a Pražanky paní Szarvadyové, roz. Klausové, bude dne 11. února. — Co ředitel orchestru velké opery na místě zemřelého Girarda nastoupí pan Dietsch, učitel zpěvu při velké opere a varhaník v chrámě sv. Magdalény.

Štětín. Dr. Karel Löwe (nar. 1796) složil nové oratorium, jež se dne 11. února t. r. provozovati bude. Text je od L. Giesebrechta a má za předmět legendu o Polusovi z Atelly. Polus Atello byl pohanský herec (100 let po Kristu), jenž rouhav se veřejně křesťanství konečně ku křesťanství přestoupil a se u přítomnosti císaře pokřtiti dal. Když se konečně ukázalo, že to nebyl výjev divadelní, nýbrž skutečný posvátný čin, musel úpalní smrti zemřiti. Cirkev ho vzývá co Pavla mučedníka.

Varšava. Výtečný náš St. Moniuszko složil novou operu „Hrabina“ (Hraběnka) k textu od Wl. Wolského. Hudba i libreto jsou velmi pěkné a zdejší hudební svět nemůže se již dočkati prvního představení.

Dur a moll.

(Z. Thalberg.) Nedlouho po svém přibytí do Londýna r. 1844 hledal Thalberg soukromé obydlí. I byl poukázán k jistému krejčímu, jenž takovéto byty pronajímal. Thalberg provázen svou krásnou paní šel se na pokoje podívati a zvolil si dva z nejpohodlnějších a z nejelegantnějších. Brzy se shodli s krejčím o činži a Thalberg žádal si ještě tohoto dne se tam přistěhovati. Podav krejčímu svou navštivenku odstranil se. — Thalberg, Thalberg, čte krejčí a jmeno přichází mu známé. Podívá se na listinu cizinců, na níž Thalberg co pianista uveden byl. — „Nebesa,“ zvolal, „co jsem učinil, muzikant! pro také chlapy nemám pokojů v domě svém. — Večer o 10 hodinách přichází Thalberg a najde domovní dveře zavřeny. Klepáť, žádný neotvírá; klepá silněji — a konečně se na hoře okno otevře a objeví se hlava krejčího noční čepicí přikryta. „Jste vy to, pane Thathergu?“ „Ba, ovšem, otevřte, chci do svého obydlí.“ — „O to mi je velice líto, musíte si jiné obydlí vyhledat, vy jste muzikant a takovýmto lidem nepronajímám svých pokojů ze zá-sady!“ — „Ale já nejsem obyčejný muzikant jak se domníváte, jsem Thalberg!“ — „Vímť to dobře; vy hraje te na klavír, vaše paní jest dcera slavného zpěváka, Lablachea; avšak přec vám musím opěťovat, že žádného bytu pro vás nemám.“ S těmi slovy zamknul na hudbu zanevřelý krejčí okno a Thalberg musel se opěť do svého hostince navrátit.

Listárna.

Pan K. A.: Podáme ale později. Panu V. D. v Krakově: Neračte na nás zapomenouť.

*) Laskavostí pana Zadrobilka, lékárníka v Praze, obdrželi jsme tento dopis, jež jeho nadaná dcera a pianistka, slečna A. Zadrobilkova, sem zaslala, a kterýž doslovně uveřejňujeme.

➡ K tomuto číslu přiložena jest 1. notová příloha obsahující impromptu pro piano od W. H. Veita. ➡